

Nr 44.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 2, 3, 8 och 9 §§ i lagen den 25 maj 1894 angående jordfästning; given Stockholms slott den 29 januari 1926.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 2, 3, 8 och 9 §§ i lagen den 25 maj 1894 angående jordfästning.

GUSTAF.

Torsten Nothin.

F ö r s l a g

till

Lag om ändrad lydelse av 2, 3, 8 och 9 §§ i lagen den 25 maj 1894 (nr 36 s. 2) angående jordfästning.

Häri genom förordnas, att 2, 3, 8 och 9 §§ i lagen den 25 maj 1894 angående jordfästning skola erhålla följande ändrade lydelse:

2 §.

Den avlidne skall utom i fall, varom i 8 § 1 mom. förmåles, jordfästas på sätt i denna lag sägs av präst i svenska kyrkan. Endast sådan förrättning (jordfästning i svenska kyrkans ordning) avses i denna lag med jordfästning.

3 §.

Jordfästningen skall verkställas inom sex veckor efter dödsfallet, där icke giltiga orsaker till längre uppskov äro för handen. Den skall äga rum i den församling, där dödsfallet timat; dock må den kunna förrättas i annan församling, om vederbörande det åstunda.

Jordfästning verkställas å församlingens kyrkogård eller annan begravningsplats eller ock å rum, som församlingen för jordfästning anvisat. I kyrka må sådan jordfästning, varom i 5 och 6 §§ sägs, icke äga rum.

Huruvida den, som avlidit i fängelse, å sjukhus eller å annat därmed jämförligt ställe, må därstädes kunna jordfästas, ankommer på Konungens prövning.

8 §.

1 mom. Har den avlidne efter uppnådd ålder av aderton år skriftligen förordnat om begravning utan jordfästning i svenska kyrkans ordning, lände det till efterrättelse.

Är sådant förordnande ej givet, skall den avlidne ändock begravas utan jordfästning i svenska kyrkans ordning, där det begäres av den avlidnes närmaste anhöriga eller av dem, som eljest stodo den avlidne nära; dock icke om den avlidne efter uppnådd ålder av aderton år skriftligen förordnat om jordfästning i svenska kyrkans ordning.

Framställning att begravning må äga rum utan jordfästning i svenska kyrkans ordning göres hos präst, som för kyrkoböckerna i den församling, vilken är rätt inskrivningsort för dödsfallet.

2 mom. Vid begravning utan jordfästning i svenska kyrkans ordning skall klockringning, om det begäres, äga rum i vanlig ordning; och må vid sådan begravning kyrka upplåtas, när särskilda skäl därtill äro.

§ 9.

1 mom. Den avlidne må, såvida ej annat föranledes av stadgandet i 2 mom. av denna paragraf, icke begravas annorstädes än å kyrkogård eller annan plats, som blivit för sådant ändamål behörigen invigd. Vid begravningen må intet förekomma, som strider mot förrättningens helgd och allvarliga innebörd.

2 mom. På Konungens prövning ankommer huruvida och under vilka villkor enskild begravningsplats må anläggas.

3 mom. Kyrkogårdar och andra begravningsplatser skola städse hållas i ordnat och värdigt skick.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 15 januari 1926.*

N ä r v a r a n d e :

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LINDERS, SCHLYTER, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Nothin, anför:

»Genom proposition den 31 december 1924, nr 8, föreslog Kungl. Maj:t fjol-årets riksdag att antaga vid propositionen fogat förslag till lag om ändrad lydelse av 2, 3, 8 och 9 §§ i lagen den 25 maj 1894 angående jordfästning.

Förslaget avsåg i huvudsak upphävande under vissa omständigheter av det kyrkliga jordfästningstvånget för svenska kyrkans medlemmar och innebar i korthet följande.

Den enda formen av lagligen reglerad jordfästning är jordfästning i svenska kyrkans ordning. Jordfästning enligt ett av staten erkänt främmande trossamfunds ritual kan dock, såsom för närvarande sker, godtagas såsom jordfästning och efter vederbörlig anmälan antecknas i död- och begravningsboken. Under vissa förutsättningar är begravning utan jordfästning i svenska kyrkans ordning medgiven, även när fråga är om medlem av denna kyrka. Å andra sidan skall med viss inskränkning präst i svenska kyrkan, därest han därtill är villig, efter anmodan enligt kyrkans ritual kunna jordfästa jämväl sådan avliden, som icke vid dödsfallet tillhörde kyrkan. Då jordfästning i svenska kyrkans eller av staten erkänt främmande trossamfunds ordning icke äger rum, står det de efterlevande fritt att själva anordna begravningsceremonier med tal och sång; och kan, såsom för närvarande, sådant även förekomma vid sidan om den legala jordfästningsakten.

I skrivelse den 11 mars 1925, nr 70, tillkännagav riksdagen, att den bifallit ifrågavarande proposition.

Sedan Kungl. Maj:t i skrivelse den 26 september 1925, nr 2, förklarat sig vilja, jämlikt § 87 mom. 2 regeringsformen, inhämta kyrkomötets yttrande, huruvida kyrkomötet godkände lagförslaget, har kyrkomötet i skrivelse den 7 november 1925, nr 49, anmält, att kyrkomötet, med godkännande av lagförslaget i övrigt, ansett, att i slutet av 2 mom. av 8 § skulle införas ett av kyrkomötet angivet tillägg, i följd varav kyrkomötet med uteslutande av promulgationsstadgandet antagit lagförslaget med berörda tillägg.

Tillägget angår frågan om kyrkornas upplåtande vid icke kyrklig begravning.

Beträffande innehållet av ifrågavarande lagförslag får jag hänvisa till Kungl. Maj:ts förenämnda proposition i ämnet till 1925 års riksdag och till första lagutskottets däröver avgivna utlåtande nr 13.

Med avseende å den särskilda fråga, i vilken föreligger skiljaktighet mellan Kungl. Maj:ts av riksdagen bifallna förslag och kyrkomötets beslut, får jag erinra, att de sakkunniga, vilka utarbetat det till grund för propositionen liggande förslaget, ansett frågan om kyrkas upplåtande i anslutning till begravning böra avgöras efter prövning i de särskilda fallen på samma sätt som eljest sker vid kyrkas upplåtande, eller med andra ord att avgörandet härutinnan skulle tillkomma vederbörande pastor. Såsom framgår av den vid följårets proposition fogade redogörelsen för yttranden, som avgivits över de sakkunnigas betänkande av vissa myndigheter och sammanslutningar, gjordes emot förslaget i denna del åtskilliga erinringar. Kungl. Maj:t fann emellertid ej anledning att härutinnan frångå de sakkunnigas förslag, och lagrådet lämnade förslaget i detta avseende utan anmärkning.

Vid ärendets behandling i riksdagen berördes frågan i flera motioner.

I likalydande motioner (I: 77 av herr Bergqvist och II: 236 av herr Pehrsson i Göteborg m. fl.) gjordes sålunda gällande, att i lagen borde införas stadgande av innebörd, att kyrka ej finge upplåtas för begravning utan jordfästning i svenska kyrkans ordning, i allt fall icke för begravning utan religiös karaktär.

I en annan motion (I: 78 av herr Karl Johan Ekman), däri yrkades avslag å propositionen, anfördes bl. a., att, även om »frikyrklig begravning», som ju vore en kristlig akt, skulle kunna, då omständigheterna så påkallade, förrättas i kyrkan, det dock borde vara uteslutet, att en begravningssceremoni av icke kristen, kanske till och med antireligiös karaktär skulle kunna få förrättas i kyrkan.

Slutligen hemställdes i en motion (I: 79 av herrar Oscar Olsson och Pauli) om införande i lagen av följande stadgande: Andra begravningssceremonier än jordfästning i svenska kyrkans ordning må äga rum i kyrka endast då intet annat tjänligt rum finnes för ändamålet tillgängligt, och må därvid intet för den kristna tron eller svenska kyrkan sårande förekomma.

Första lagutskottet yttrade:

Vid prövning av de olika förslag, som väckts, har utskottet funnit övervägande skäl tala för att, liksom hitintills, frågan om kyrkas disponerande överlämnas åt vederbörande kyrkliga myndigheters avgörande. De ömtåliga spörsmål, som här möta, måste lösas i den ömsesidiga förståelsens och toleransens tecken. Att nu ingripa med lagbestämmelser, synes utskottet därför helst böra undvikas. Den alltmer utpräglade toleransen i vårt land mot olika tänkande på det religiösa området torde giva fog för den förväntan, att skäliga anspråk på tillmötesgående skola vinna beaktande på kyrkligt håll. Och att därvid kyrkans berättigade intressen icke skola åsidosättas, garanteras därigenom, att avgörandet överlämnas åt kyrkans egna myndigheter. Utskottet har därför i denna fråga anslutit sig till Kungl. Maj:ts förslag.

Fyra reservanter föreslogo ett stadgande av innebörd att i kyrka ej annan jordfästning finge äga rum än sådan, som förrättades i svenska kyrkans ordning, och en annan reservant förordade en bestämmelse av innehåll, att »jordfästning, som ej sker i svenska kyrkans ordning, må ändock äga rum i kyrka, då intet annat tjänligt rum finnes för ändamålet tillgängligt».

Utskottets hemställan bifölls av första kammaren med 67 röster mot 39 och av andra kammaren med 127 röster mot 63.

Vid kyrkomötet väcktes fem motioner i frågan.

I två motioner (nr 83 av biskop Billing och herr Söderberg samt nr 99 av herr Magnusson i Tumhult) gjordes gällande, att kyrka ej skulle kunna upplåtas vid begravning utan jordfästning i svenska kyrkans ordning, i en motion (nr 84 av herrar Björkquist och Söderlind), att i kyrka ej skulle kunna ske begravning i annan ordning än efter svenska kyrkans ritual för jordfästning, och i en motion (nr 25 av herr K. J. Ekman), att begravning utan jordfästning i svenska kyrkans ordning ej finge begås i kyrka, med mindre det skedde enligt kristlig ordning, som blivit godkänd av vederbörande präst. I en motion (nr 100 av herr Wiberg) slutligen hemställdes, att kyrkomötet ville hos Kungl. Maj:it anhålla, att utredning måtte vidtagas, om och under vilka former kyrkorna kunde öppnas vid begravning utan kyrkans ordning, och i sammanhang därmed, huruvida kyrkorna överhuvud skulle kunna utnyttjas för andra ändamål än gudstjänst och övriga kristligt kyrkliga kulthandlingar.

Kyrkolagsutskottet (bet. nr 26) yttrade beträffande denna fråga följande.

Den utan all jämförelse betydelsefullaste av de frågor, som föreligga till bedömande i sammanhang med prövningen av föreliggande lagförslag, är den, huruvida *kyrka* må upplåtas till begravningshögtidlighet utan jordfästning i svenska kyrkans ordning. Rent formellt sett kan med visst fog sägas, att lagförslaget icke berör denna fråga, enär det ingenstädes i detsamma utsäges vare sig att kyrka må tagas i anspråk för nu nämnt ändamål eller motsatsen. Men såsom nedan framhålles kan densamma emellertid icke förbigås.

Innan utskottet inlåter sig på denna fråga, anser sig utskottet böra säga några ord om kyrkobyggnadernas rättsliga ställning, uppgift och betydelse för kyrkosamfundet och för det kyrkliga livet. I detta avseende kan ingen tvekan uppstå därom, att kyrkorna äro uppförda för och avsedda till gudstjänstlokaler för kyrkoförsamlingarna i det religionssamfund, som heter svenska kyrkan. »*Men ett religionssamfund tillhörig kyrka är*», såsom de sakkunnige yttrat, vilkas betänkande lagts till grund för lagförslaget, »*avsedd för gudstjänster och andra kulthandlingar, förrättade enligt samfundets ritual och av dess prästerskap*». I denna uppfattning, som även departementschefen i anförande till statsrådsprotokollet förklarar sig dela, instämmer utskottet till fullo.

Vad därefter angår frågan om rätten att disponera över kyrkan, tillkommer denna rätt enligt vad de sakkunniga och departementschefen jämväl uttryckligen framhållit vederbörande pastor. Även i denna punkt instämmer utskottet i vad sålunda framhållits. Men utskottet håller före, att denna rätt icke är obegränsad. Rätten är nämligen förbunden med en plikt att förbjuda och förhindra kyrkans användande till ändamål, som strider mot kyrkans ställning som religionssamfund eller som skulle innebära en negation av eller en protest mot kyrkans religiösa ståndpunkt och den särskilda helgd, som tillkommer

kyrkan och får sin högtidliga bekräftelse vid dess invigning. Kyrkans helgd intager en central punkt i den kyrkliga uppfattningen; kyrkan är platsen för gudstjänst, nådemedlens bruk och andra kyrkliga kulthandlingar, och för dess helgd hysa åtminstone i stora delar av landet församlingarnas medlemmar en djup vördnad.

Nu har emellertid från auktoritativt håll förutsatts, att pastor skulle äga befogenhet att bestämma om kyrkans upplåtande för en icke kyrklig begravning. Det kan befaras, att en sådan åsikt skulle kunna bli allmän. Och det kan knappast förbises, att genom det föreslagna borttagandet ur lagens 3 § av förbudet mot annan jordfästning i kyrka än sådan, som i 4 § sägs (högtidlig jordfästning) en sådan tydning av lagens innebörd — om också icke med tillämpning av juridiska normer — dock för den stora allmänheten kan, såsom inom lagrådet antytt, ligga nära till hands såsom förment stöd för den meningen, att pastor skulle vara oförhindrad att i kyrka tillställa även begravningssceremonier av icke kyrklig eller till och med icke kristlig innebörd. Av dessa principiella grunder är det utskottet omöjligt att nöja sig med den i lagförslaget avsedda ståndpunkten, att frågan om kyrkas upplåtande för nu nämnt ändamål lämnas öppen, att i varje fall för sig avgöras av kyrkoherden — eller vice pastor — efter hans uppfattning om lämpligheten av det ena eller det andra förfaringssättet. I en sådan ofta ömtålig situation behöver församlingsprästen mer än väl stödet av ett i lag givet direktiv för hans handlande. Det synes utskottet därför nödvändigt att genom uttryckligt stadgande i lagen förebygga, att icke en dylik misstyndning av pastors befogenhet må bli allmän.

Detta mål vinnes lämpligast genom införande i 8 § 2 mom. av ett direkt förbud mot kyrkas upplåtande vid begravning utan jordfästning i svenska kyrkans ordning. Då ett uttalande om begränsning på denna speciella punkt av pastors dispositionsrätt över kyrkan tillkommit av en särskild anledning, kan av denna lagbestämmelse icke dragas en annars kanske möjlig slutsats, att pastor skulle av de ovan nämnda kyrkliga hänsynen vara obunden i avseende å kyrkas upplåtande för andra ändamål än begravning.

I ett par av de till behandling föreliggande motionerna har yrkats, att vid avfattande av detta förbud skulle sörjas för en ordning, enligt vilken frikyrkoförsamlingarnas medlemmar kunde, under beaktande av svenska kyrkans berättigade krav, beredas tillträde till svenska kyrkor för begravningshögtidigheter utan kyrklig jordfästning. Men det har för utskottet varit omöjligt att ange tillfredsställande normer för ett samarbete av nu nämnd art. Ej heller känner utskottet, huru ett eventuellt ordnande av denna fråga enligt de motionsvis framförda grunderna skulle från frikyrkohåll hava mottagits. För övrigt har utskottet fått den uppfattningen, att de frikyrkliga i allmänhet önska att för sina begravningssceremonier använda sina egna samlingslokaler.

I detta sammanhang vill utskottet yttra sig om den av herr Wiberg väckta motionen nr 100. Då det icke gärna kan tillstyrkas att, såsom i motionen föreslås, på samma gång antaga lagförslaget och begära en utredning angående de grundläggande principerna för lagen, utan att avvakta denna utredningsresultat, finner sig utskottet böra avstyrka bifall till denna motion.

Vid avfattningen av tillägget till 8 § 2 mom. har utskottet ingalunda förbi-sett, att genom inräffande snöstorm eller andra särskilt hälsovådliga väderleksförhållanden e. d. vid enstaka tillfällen nödfall kan inträffa, som till förebyggande av fara för begravningsgästers liv och hälsa nödvändiggör, att de må kunna komma under tak. Det är en allmänt erkänd rättsregel, att vid verkligt nödfall annars gällande lagbud tillfälligtvis kunna sättas ur tillämpning. Detsamma gäller följaktligen utan särskilt lagstadgande även beträffande nu omhandlade förhållanden.

Såsom i början av detta betänkande framhölls, gäller hela denna lagstift-

ning om jordfästning till ingen del förhållandet till medlemmar av främmande trossamfund eller främmande undersåtar. Huruvida t. ex. kyrka må i gränstrakterna upplåtas för begravning enligt finsk, norsk eller dansk kyrklig ordning, lämnas alltså alldeles utanför denna lagstiftning. I detta avseende har vederbörande pastor samma möjligheter som hittills att tillgodose skäligen önskingar för begravning inom Sverige av till svenska kyrkan icke hörande avlidna.

Utskottet hemställde, att kyrkomötet, med förklarande, att kyrkomötet icke kunnat oförändrat antaga det framlagda lagförslaget, ville för sin del antaga förslaget, med tillägg i 8 § 2 mom. av orden *men ej må kyrka upplåtas*.

En reservant ansåg, att utskottet bort hemställa, att kyrkomötet ville med avslag å de i ärendet väckta motionerna godkänna det föreliggande av riksdagen antagna lagförslaget.

En reservant ansåg, att 8 § 2 mom. bort erhålla följande lydelse: Vid begravning utan jordfästning i svenska kyrkans ordning skall klockringning, om det begäres, äga rum i vanlig ordning; men ej må för sådan begravningshögtid kyrka upplåtas med mindre än att därvid svenska kyrkans ritual för jordfästning följes.

Kyrkomötet godkände kyrkolagsutskottets förslag i förevarande del med 41 röster mot 17, som avgåvos för bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

En närmare granskning av skälen för de olika ståndpunkter, som i förevarande fråga intagits av Kungl. Maj:t och riksdagen, å ena, samt kyrkomötet, å andra sidan, lärer giva vid handen, att dessa skäl icke behöva förutsätta någon större principiell skiljaktighet. I propositionen till förra årets riksdag förutsattes uttryckligen, att kyrkas upplåtande vid begravning utan jordfästning i svenska kyrkans ordning skulle ifrågakomma mera i undantagsfall, och kyrkomötet har framhållit, att i undantagsfall skäl till sådant upplåtande kunna föreligga.

Kyrkolagsutskottet har i överensstämmelse med sistnämnda uppfattning upptagit till övervägande, huruvida det borde sörjas för en ordning, enligt vilken frikyrkoförsamlingarnas medlemmar skulle kunna, under beaktande av svenska kyrkans berättigade krav, beredas tillträde till svenska kyrkor för begravningshögtidligheter utan kyrklig jordfästning, men utskottet har funnit det omöjligt att angiva tillfredsställande normer för ett samarbete av sådan art. Utskottet har erinrat, att de frikyrkliga i allmänhet torde önska att för sina begravningsceremonier använda sina egna samlingslokaler. Riktigheten av detta, av uttalanden från frikyrkligt håll bestyrkta antagande torde vara obestridlig. Än mera sällan lärer det ifrågakomma, att personer, som stå främmande för såväl statskyrkan som de frikyrkliga riktningarna, skulle önska kyrkas upplåtande vid icke kyrklig begravning.

Kyrkomötet har självt framhållit, att förhållanden kunna inträffa, som göra det nödvändigt, att begravningsgäster må kunna komma under tak, men har i samband härmed anfört, att enligt en allmänt erkänd rättsregel vid verkligt nödfall annars gällande lagbud kunna sättas ur tillämpning. Såvitt härmed avsetts, att en uttrycklig bestämmelse i lag mot kyrkas upplåtande skulle

kunna åsidosättas, måste dock anmärkas, att nödfall av dylikt slag näppeligen kan åberopas till stöd för att i kyrka skulle få förrättas någon i lag icke angiven begravningshögtidlighet. Intet tvång förefinnes nämligen till användande av någon som helst ceremoni; vad som skall förekomma vid en s. k. borgerlig begravning är helt beroende av de efterlevandes önskningsar. I varje fall bör icke möjligheten till kyrkas upplåtande vid begravning utan jordfästning i svenska kyrkans ordning så starkt begränsas som skulle följa därav, att den komme att grundas allenast å förhandenvarande nödfall. Omständigheterna kunna även i andra fall — såsom då en särskilt allmän tillslutning är att emotse och annan lämplig och värdig lokal ej står till buds — tala för att kyrka skall kunna upplåtas.

Kyrkomötet har gjort gällande, att vederbörande pastor trots det av kyrkomötet förordade förbudet skulle hava samma möjligheter som för närvarande att med avseende å kyrkas upplåtande tillgodose skäliga önskningsar för begravning inom Sverige av personer, som icke tillhört svenska kyrkan. Riktigheten av denna uppfattning torde kunna ifrågasättas. Önskvärdheten av att sådan möjlighet står till buds lär däremot vara uppenbar. Men vid sådant förhållande synes det tydligt, att möjligheten icke bör avskäras för det fall, att den avlidne tillhört svenska kyrkan.

Av nu anförda skäl finner jag mig icke kunna tillstyrka det kategoriska förbud mot kyrkas upplåtande, som innefattas i det av kyrkomötet antagna förslaget.

Ehuru jag för min del måste vidhålla, att frågan om kyrkas upplåtande i här avsedda fall skulle blivit på ett tillfredsställande sätt ordnad enligt det kungl. förslaget, har jag dock ansett den meningsskiljaktighet, som uppkommit på denna punkt, icke böra medföra ett uppskov för längre tid med lösningen av den här föreliggande huvudfrågan om upphävande av det kyrkliga jordfästningstvånget. Det har därför synts mig böra övervägas, huruvida genom jämkning av de motsatta ståndpunkterna i det avseende, vari samstämmiga beslut ej uppnåtts, hindret för lagförslagets genomförande skulle kunna avlägsnas.

Skillnaden mellan det kungl. förslaget och den av kyrkomötet intagna ståndpunkten torde till väsentlig del ligga däri, att, medan enligt propositionen avgörandet i fråga om kyrkas upplåtande lagts hos vederbörande präst med förtroende till dennes omdöme, kyrkomötet av fruktan för de svårigheter, i vilka prästen härigenom skulle kunna försättas, ansett honom behöva stöd av lag. Att i lagen närmare angiva de fall, i vilka kyrka borde eller finge upplåtas, lär emellertid icke lämpligen låta sig göra. Ej heller torde det vara lämpligt att överlämna avgörandet åt högre myndighets omedelbara prövning. De förslag, som under ärendets behandling i dessa hänseenden framkommit, hava icke heller vunnit anslutning av kyrkomötet.

Emellertid torde åt lagen kunna givas en formulering, som tillgodoser kravet på visst stöd åt prästen vid avgörandet. Ett allmänt förbud mot kyrkas upplåtande vid begravning utan kyrklig jordfästning bör enligt min mening

icke ifrågakomma, men väl kan i lagen såsom en förutsättning för upplåtandet angivas, att särskilda skäl därtill äro för handen.

I enlighet med nu angivna grunder har jag låtit inom justitiedepartementet utarbета förslag till ändrad avfattning av 8 § 2 mom. i lagförslaget. Tillika har jag ansett promulgationsbestämmelsen kunna uteslutas.»

Föredraganden uppläser härefter förslag till *lag om ändrad lydelse av 2, 3, 8 och 9 §§ i lagen den 25 maj 1894 (nr 36 s. 2) angående jordfästning* av den lydelse, bilaga¹ vid detta protokoll utvisar, samt hemställer, att lagrådets utlåtande över förslaget, i vad det skiljer sig från det vid 1925 års riksdag genom proposition nr 8 framlagda lagförslaget, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Oskar Adelsohn.

---

¹ Denna bilaga, vilken är lika lydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 27 januari 1926.

N ä r v a r a n d e:

justitierådet SVEDELIUS,
regeringsrådet PALMGREN,
justitierådet CHRISTIANSSON,
justitierådet HÖGSTEDT.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 15 januari 1926, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättat förslag till *lag om ändrad lydelse av 2, 3, 8 och 9 §§ i lagen den 25 maj 1894 (nr 36 s. 2) angående jordfästning*, i vad detta förslag skilde sig från ett vid 1925 års riksdag genom proposition nr 8 framlagt lagförslag.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av häradshövdingen Hadar Kylander.

Lagrådet yttrade:

Lagrådet har vid behandlingen av det förslag till ändring i jordfästningslagen, som sedermera förelades 1925 års riksdag och kyrkomötet samma år, biträtt den i nämnda förslag hävdade meningen, att i denna lag icke borde meddelas föreskrifter rörande kyrkas upplåtande för ceremonier i samband med begravning utan jordfästning i svenska kyrkans ordning, utan att det borde vara förbehållet de kyrkliga myndigheterna att för varje särskilt fall härutinnan träffa avgörande, i likhet med vad i allmänhet får anses gälla rörande kyrkas upplåtande för andra än kyrkliga förrättningar. Lagrådet utgick därvid från den uppfattningen, att från kyrklig synpunkt en sådan anordning skulle vara att föredraga framför frågans intagande under den allmänna lagstiftningen. Nu har emellertid kyrkomötet icke godtagit denna ståndpunkt, utan givit uttryck åt den meningen, att bestämmelser i detta hänseende borde till vederbörandes efterrättelse meddelas i förevarande lag.

Det förslag härutinnan kyrkomötet för sin del antagit innebär efter ordalagen ett ovillkorligt förbud mot kyrkas upplåtande för omförmälda ändamål. Av kyrkolagsutskottets betänkande framgår emellertid, att med nämnda förbud icke avsetts att under alla förhållanden helt utesluta möjligheten av dylikt upplåtande. I likhet med departementschefen finner dock lagrådet det vara i hög grad tvivelaktigt, huruvida berörda förslag verkligen skulle medgiva en

tillämpning i enlighet med den, vilken sålunda angivits såsom åsyftad. Vid detta förhållande och då ett undantagslöst förbud ej läser böra ifrågakomma, torde i sakens nuvarande läge den ändamålsenligaste lösningen vara att söka i en sådan anordning, som innehålles i det remitterade förslaget och varigenom upplåtande av kyrka för ifrågavarande ändamål skulle få ske, när särskilda skäl härför äro för handen.

Mot avfattningen av det föreslagna stadgandet vill lagrådet emellertid anmärka, att stadgandet i stället för den positiva form, som givits detsamma, synes lämpligen böra erhålla ungefär denna formulering: »men ej må vid sådan begravning kyrka upplåtas, med mindre särskilda skäl därtill äro». En sådan förändring synes av skilda grunder vara att förorda. Genom en dylik avfattning skulle å ena sidan kraftigare betonas, att kyrkas upplåtande vid s. k. borgerlig begravning endast må förekomma mera undantagsvis och att i varje förekommande fall särskilda skäl därtill måste föreligga, vadan det alltså ej skulle vara tillfyllest med en allmän uppfattning hos den, som har avgörandet i sin hand, om lämpligheten av att tillmötesgå framställningar av ifrågavarande slag. Å andra sidan bleve genom användning av den negativa formen uteslutet, att stadgandet skulle kunna uppfattas såsom ett särskilt medgivet undantag från ett eljest gällande allmänt förbud mot kyrkas upplåtande för annat än kyrkliga ändamål och således kunna anses indirekt innebära ett hinder härför i andra med ifrågavarande icke likartade fall.

Ur protokollet:

A. V. Stenkula.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 29 januari 1926.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LINDERS, SCHLYTER, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER LEVINSON.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Nothin, anmäler lagrådets den 27 januari 1926 avgivna utlåtande över det den 15 i samma månad till lagrådet remitterade förslaget till lag om ändrad lydelse av 2, 3, 8 och 9 §§ i lagen den 25 maj 1894 (nr 36 s. 2) angående jordfästning.

Efter redogörelse för utlåtandet anför föredraganden:

»Av de olika förslag, vilka kunnat komma under övervägande vid avfattande av den nya bestämmelsen i 8 § 2 mom. jordfästningslagen, har den redaktion, det remitterade förslaget erhållit, synt mig bäst tillgodose de skilda hänsyn, vilka härvid kräva beaktande. På samma gång stadgandets karaktär av en regel för undantagsfall fått komma till uttryck, har det varit angeläget att undvika en formulering, som kunnat leda till en mot lagens verkliga syfte stridande tillämpning. Det torde icke vara uteslutet, att en i enlighet med lagrådets hemställan avfattad bestämmelse skulle kunna uppfattas såsom en begränsning av den fria prövningsrätt, vilken enligt förslaget skall ligga till grund för ett avgörande av vederbörande prästerskap i dessa fall. Till en dylik, alltför restriktiv tolkning inbjuder icke den formulering, som använts i det remitterade förslaget. Att i denna formulering skulle kunna inläggas betydelsen av ett eljest undantagslöst förbud mot kyrkas upplåtande för annat än kyrkliga ändamål synes mig icke sannolikt, då dylika frågor icke regleras genom jordfästningslagen och för övrigt i detta avseende utbildats en praxis, vilken icke torde påverkas av denna lagändring.

Jag har alltså icke funnit mig böra i anledning av lagrådets utlåtande hemställa om vidtagande av ändring i det remitterade förslaget.»

Sedan föredraganden härefter erinrat, att för ifrågavarande ändringar i jordfästningslagen förutsattes jämväl samtycke av allmänt kyrkomöte, hemställer föredraganden, att det vid protokollet för den 15 i denna månad såsom bilaga fogade förslaget till *lag om ändrad lydelse av 2, 3, 8 och 9 §§ i lagen den 25 maj 1894 (nr 36 s. 2) angående jordfästning* måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Oskar Adelson.

Stockholm 1926. **Kungl. Boktryckeriet**, P. A. Norstedt & Söner.

253965